

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2657 S. Lawrence av.

Office of publication: 2657 S. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4638.

LETO—YEAR XII.

Cena lista: Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Is \$4.00.

CHICAGO, ILL., petek, 22. avgusta (August 22) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 198.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DEMOKRATJE NA KRMILU NOVE JUGOSLOVANSKE VLADE.

Trinajst monarhistov in trije socialisti tvorijo vlado. Anton Kristan v kabinetu. - Srbi masakrirajo Črnogorce.

Tiskovni odsek Jugoslovanskega Republičanskega Združenja je prejel od uradnega Informacijskega biroja države S. H. S. v Washingtonu sledečo depešo:

Washington, 18. avg. — Iz Belgrada smo prejeli sledeči kablagram: Danes dne 16. avgusta je prestolonaslednik Aleksander podpisal ukaz o sestavi novega ministrstva in zaprisegel ministre. Novi kabinet je sestavljen iz članov demokratske zajednice in socialistov kakor sledi:

Demokratje:
Ljubomir Davidović, predsednik ministrskega sveta;
Pavle Marinković, prosveta;
dr. Vojislav St. Veljković, finance;
Dr. Ante Trumbić, zunanje stvari;
Milorad Drašković, železnice;
Kosta Timotijević, justica in priprave za ustavodajno skupščino;

Velislav Vulović, javna dela;
Svetozar Pribičević, notranje stvari;
Dr. Edo Lukinčić, pošta in brzojav;
Dr. Tugomir Alaupović, verstvo;
Albert Kramer (Slovenec), trgovina in industrija;
Frank Polak (Slovenec), poljedelstvo in agrarna reforma.

Laven stranke:
General Stevan Hadžić, vojna.
Socialisti:
Vitimir Korać, socialna skrb in zdravstvo;
Viljem Bugšeg, prehrana;
Anton Kristan (Slovenec), rudarstvo in gozdarstvo.

(Vsi gori navedeni ministri v skupini takozvanih demokratov so zagovorniki monarhije; med njimi je pet ali šest ministrov, ki so bili v prejšnjem Protivsemu kabinetu in med temi je tudi Slovenec Kramer. Kakor je razvidno, so v novi vladi večinoma Srbi, mladoradikalci po imenu, toda na njihovi politiki ni nič radikalnega. Socialista Korać in Bugšeg sta Hrvat. Dr. Korošec ni v novi vladi, kar odgovarja profilom v ljubljanskem listih, da bo le en član njegovega kluba stopil v nov kabinet, če bo sestavljen iz večine radikalcev; ta član je menda Polak. Op. ured.)

Rim, 21. avg. — Tukaj poročajo, da so se vneli krvavi boji med Srbi in Črnogorci blizu Skadra. Vest se glasi, da srbske čete izpraznjujejo Črno Goro in v okolici Karice so masakrirale prebivalce, požgale mnogo hiš in pogale ostale Črnogorce v Berijo z namenom, da jih tam internirajo.

V ČASU PROHIBICIJE.

Greensburg, Pa. — Farmer Silas A. Frye pripoveduje svojim sosedom, da kmalu izkoplje lonec pravega zlata, ker mu je mavrica pokazala, kje je zakopano zlato. Da je bajka o zakopano zlato bolj verojetna, pripoveduje farmer, da se Angleži zakopali osemdeset tisoč funtov sterlingov v zlato pred dve sto leti, ko so angleški vojaki markirali proti Pittsburghu. Frye pravi, da je videl, kako je rogel mavrice direktno segal v zemljo na cesti, ki vodi iz Greensburga v Uniontown. Tam je zakopano zlato, ki ga izkoplje.

Njegovi sosedi pravijo, da so bili sicer vajeni takih pripovedk, dokler so prodajali opojne pijače, toda verjeti niso, da se bodo po navljale tudi v dobi prohibicije.

VRHNE.

Chicago in okolica: V petek jasno in hladno. Lahki zapadni vetrovi.

SPLOŠNA GLEDALIŠKA STAVKA V CHICAGU PRIHODNI TEDEN.

Chicago, Ill. — Vodstvo Delavske federacije v Chicagu naznaja, da bodo do prihodnjega torka organizirani vsi uslužbeni v gledaliških premiernih slik (movie shows) naker bosplošna stavka in vsa gledališča bodo zaprta, če lastniki ne ugođe zahtevam organizacije.

NAJNOVEJŠE VESTI IZ STARE DOMOVINE.

Volitve za ustavodajno skupščino se vrše v marcu 1920; podrobnosti o vojaški revoluci v Mariboru.

PADECI PROTIČEVE VLADE IN DRUGO.

Ljubljanski "Naprej" ima v številkah v tednu od 28. julija do 2. avgusta sledeče važne vesti:

Volitve delegatov v narodno ustavotvorno skupščino Jugoslavije se bodo vršile meseca marca 1920. Istočasno se bodo vršile tudi občinske volitve po vsej Jugoslaviji.

Dne 22. julija je bila v Mariboru pobuna 47. mariborskega polka, toda listi so smeli poročati o tem dogodku še le 28. julija. Polk karlovških Hrvatov je zadušil vstajo. Bilo je šest mrtvih in nekoliko ranjenih. Pobuna je nastala valed terorističnega nastopanja poveljnikov. Dva uporna vojaka Podgubevšek in Toplak sta bila pozneje ustreljena.

Številno nezaposlenih v Ljubljani narašča od dneva do dneva.

Prilele so prve podrobne vesti o razvoju vladne krize v Belgradu, ki je končala s padcem Protivseve vlade. Kriza je nastala valed spora med srbsko vlado in papežem zaradi imenovanja djakovskega škofa. Korošec je v začetku krize izjavil, da vstopi v vlado le en član njegovega kluba, če prevzamejo novo vlado radikalci, če jo pa prevzamejo demokrati, stopi on sam v vlado.

Oderstvo in vojno dobičkarstvo ni niti v Avstriji tako evetelo kakor evete danes v Jugoslaviji. Tiranija, ovaštvo in gonja zoper delavsko gibanje se nadaljuje v polni meri. Po protestni stavki 21. in 22. julija je bilo aretiranih na Slovenskem in Hrvaškem nebroj socialističnih listov.

(Podrobnosti o gorajih in mnogih drugih vesteh boste čitali od dneva do dneva v "Prosveti.")

VOJAŠKE ČETE V HAMMONDU.

Štrajkarji se drže trdno.
Hammond, Ind. — Včeraj zjutraj so dospeli semkaj vojaške čete, katere je poslal governor države Indiane na poziv šerifa, češ da polietati in deputiseri ne morejo več kontrolirati štrajkarjev pri Standard Steel Car kompaniji. Prišlo je deset kompanij milice. Pri omenjeni družbi je na štrajku več tisoč delavcev že osem dni in med njimi je veliko število bivših vojakov.

ČE SE ŽUPAN BRIGA ZA PREBIVALCE.

Pittsburgh, Pa. — Župan E. V. Babcock je obvestil ravnatelja James F. Malona, da bo sam dal denar za nakup dveh železniških voz sladkorja pri sladkornem ekvalizacijskem odboru. Ta sladkor bo prodan ljudstvu po najnižji ceni.

JEKLARSKI DELAVCI GLASOVALI ZA SPLOŠNO STAVKO.

98 odstotkov delavcev glasovalo za štrajk.

Youngstown, O. — W. Z. Foster, predstavnik organiziranih jeklarskih delavcev, je izjavil, da je 98 odstotkov delavcev v jeklarski industriji glasovalo za splošno stavko, ako jeklarski trust ne privoli v njihove zahteve, ki bodo predložene v prihodnjih desetih dneh.

WILSON ZAGOVARJA SVOJE STALIŠČE.

SENATORJI MENDA TUDI NISO SPREMENILI SVOJIH NAZOROV.

Konferenca v Beli hiši je pokazala marsikaj.

Washington, D. C. — Če liga narodov apelira za vojaško pomoč na Združene države, so moralno in ne legalno obvezane, da pošljejo pomoč. Liga se ne more obrniti za vojaško pomoč na Združene države, dokler ameriški zastopniki ne glasuje za predlog, ki mora soglašati iz ameriškim javnim mnenjem, da se odpošljejo vojaške čete.

Tako se da tolmačiti člen X. ligine ustave po vprašanjih in odgovorih na konferenci.

V časnikarskih krogih govore, da so senatorji s tistim prepričanjem prišli iz Bele hiše, s katerim so šli vanjo.

Predsednik je odklonil, da izroči odseku dnevnih zapiske o mirovni konferenci, toda razlagal je določbe v mirovni pogodbi in ligini ustavi in branil svoje stališče, ki ga je zavzel v Parizu.

Predsednik je menil, da morajo člani lige glasovati soglasno za vojaško pomoč in če zastopnik Združenih držav ne glasuje za vojaško pomoč, ni sklep soglasen.

Glede šantunske afere se je predsednik izrazil približno takole:

Japonska bi ne podpisala pogodbe brez šantunske koncesije. Dasiravno se predsednik ne strinja z uravnovo tega vprašanja na (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

ZASTOPNIKI FARMARJEV PRED KONGRESOM.

PREDLOŽILI SO SVOJE ZAHTEVE.

Med farmerji ni profitarjev po izjavi farmerskih zastopnikov.

Washington, D. C. — Zastopniki dveh velikih farmerskih organizacij — National Board of Farm Organization in National Grange — so šli pred kongres, da razložijo zakonodajcem svoje želje in zahteve. Izjavili so, da kljub visokim cenam ne odpade nič na farmerje in da farmerji niso profitarji. Izjavili so, da moredo farmerji niso tako tesno organizirani za obrambo svojih interesov kot delavci, toda med nje prihaja zvest, ki se vedno bolj širi, da morajo biti tesno združeni s delavskimi organizacijami, če hočejo varovati svoje interese.

Res prejema farmer instrukcije od poljedelskega departmeta, kako naj obdeluje zemljo, toda zanj je kooperativno delo potrebno, da zasluži toliko, da se lahko pošteno preživi. Farmerji so poslali svoje zastopnike v Washington, da povedo, da naj tudi za farmerje velja načelo kooperativne in poštenega zaslužka za storjeno delo.

A. M. Loomis je izročil zborniku in senatskemu odboru za poljedelstvo farmerski program. Po njegovi izjavi zahtevajo farmerji sledeče:

1. Odprava določanja cen za živila in oblika po končani letošnji poljedelski sezoni.

(Dolje na 2. strani, 6. kolona)

DEMobilizACIJA AMERIŠKE ARMADE SE BLIŽA H KONCU.

Tri milijone demobiliziranih 13. avgusta.

Washington. — Vojni departmet izjavlja, da je bilo 13. avgusta demobiliziranih 3,209,289 miš ameriške armade. Približno 350,000 miš je še pod orožjem v Ameriki in 75,000 jih pride iz Francije še ta mesec. Okrog 1. septembra ostane onkraj morja še kakih 32,000 miš.

MEHIKA ZAHTEVA UMakNITEV ČET.

DVA MEHIŠKA BANDITA UJETA.

Vojni tajnik ni objavil detajlov o kasenski ekspediciji.

Washington, 21. avg. — Mehiki poslanik Bonillas je danes dostavil državnemu departmetu noto mehiške vlade, ki zahteva, da se ameriške čete umaknejo iz Mehike.

Marfa, Tex., 21. avg. — Deževni nalivi, blato in narasle vode v prelasi gorovja Sierra Madre onkraj ameriške meje so ustavile prodiranje ameriške konjenice, ki zasleduje bandite Jezusa Rentaria, Vest, da sta bila včeraj ujeta dva mehišanca, pripadajoča tolpi, ki je ušla in držala proti okupirani dva ameriška avijatika, še ni potrjena.

Washington, 21. avg. — Mehiki poslanik je danes prejel noto od mehiškega konsula v Presidin s priporočkom, da naj ameriška vlada umakne svoje kavalerske iz Mehike, kar bi lahko priložilo do kakršnih konfliktov z mehiškimi četami v Čitavi.

Marfa, Tex. — Kavalerski narežent je prejel sem vest, da je ameriška konjenica ujeta dva mehiška bandita, o katerih sodijo, da sta modelovala pri ugrabljenju ameriških lajtnantov.

Bandite love štirje eskadroni konjenice in po poročilih, ki prihajajo iz San Antonia, pojde ameriška konjenica do Falmomila, ki se nahaja petdeset milj južno od San Antonia.

VPRAŠANJE REKE ČAKA NA SKLEP AMER. SENATA

Ako senat avrile pogodbo in mandata, izgubi Amerika nadaljni sedel na konferenci.

MIR Z AVSTRIJO PODPISAN PRIHODNI TEDEN.

Pariz, 21. avg. — Mirovna konferenca bo vsakakor zaključila prvo zasedanje koncem avgusta. Mirovna pogodba z Avstrijo bo menda podpisana prihodni teden. Pogodbi z Bolgarsko in Ogrsko sta že dogotavljeni; prva izgubi zapadno Tracijo in drugi bodo dostavljeni pogoji čim se vrhovni svet odloči, da pripozna sedanjo vlado v Budapešti.

Ostane še Turčija in vprašanja Reke ter vzhodne Tracije. Ta vprašanja bodo vsakakor čakala prihodnjega zasedanja mirovne konference, ki se otvori morda v novembru t. l. Neodločnost Združenih držav glede na turški mandat je zakrivila, da je stvar nerešena. Ako ameriški senat ne ratificira pogodbe z Nemčijo, kakršna je, tedaj Združene države ne bodo več zastopane na mirovni konferenci. Italija in Grčija sta pri volji, da se odloči vprašanje Reke in vzhodne Tracije za drugo zasedanje konference. Razlogi so prozorni. Ameriška delegacija še vedno stoji na Wilsonovem stališču, kar se tiče Reke. Če se Amerika potom akcije v senatu ne pridruži ligi držav in zavzame turški mandat, tedaj Američanov ne bo več navzočih na konferenci in Italija upa dobiti, kar zahteva, brez opozicije.

Tako se pletejo najnovejše diplomatske mreže v Parizu.

BRITSKO-MONARHISTIČNA OFENZIVA PROTI RUSIJI.

Angleži vodijo ofenzivo za Petrograd. Veliki knez Nikolajevič je "vstal od smrti" in stopil na čelo monarhistične kampanje. Kolčak zopet tepen.

BOLŠEVIŠKA VLADE JE NAROČILA 75.000 PAROV ČEV. JEV V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Steel Sole Shoe Company v tukajšnjem mestu je prejela naročilo od sovjetske vlade v Moskvi potom njenih zastopnikov v New Yorku za 75,000 parov čevljev. To je prvo rusko naročilo v Chicagu po vojni.

V BERNU SE KUJEJO MONARHISTIČNE ZAROTE

Agentje nemških v sestankih s propadlimi avstro-ogrnjskimi monarhisti.

DONAVA JE ZOPET ODPETA PROMETU.

Kodanj, 21. avg. — Iz Budapešte poročajo, da je bilo danes razglašeno obredno stanje po vsej Ogrski.

Pariz, 21. avg. — (Iz poročila F. S. Mowrerja). — Mesto Bern v Švici je gnusno intrigiranih sestankov med raznimi agenti zveznikov in bise avstro-ogrnjske aristokracije. Sati se je, da se kmalu začne resno gibanje za vpostavljenje avstro-ogrnjske monarhije; pri tem gibanju nameravajo sodelovati nemška manjšina v Čehoslovakiji, ogrski plemenitiški in klerikale, avstrijski klerikale in hrvaški aparatiški, ki niso zadovoljni s Srbijo.

Rumunci so pomagali nadvojvodu Jožefu de vlade v Budapešti. Ko je Jožef kahal svojo coup d'etat v Segedinu, je mogode, da se je pogajal s Rumunci in Jugoslovani in obema obljubil Banat kot nagrado za pomoč. Naj bo to res ali ne, fakt je, da so Rumunci takoj okupirali Temešvar v Banatu čim je Jožef stopil na krmilo v Budapešti. Rumunska vlada, ki je aristokratska in nazadnjaška, bi naravno rada videla, da oživi prejšnja dvojna monarhija.

Jugoslovanska vlada nasprotuje Jožefu, kajti boji se, da bo Jožef morda podpiral separatiste na Hrvaškem in ker je dovolil okupacijo Banata po Rumunih. Čehoslovanska socialistična vlada tudi nasprotuje Jožefu, ker ne mara povratka monarhije.

Budapešte, 20. avg. — Angleški podadmiral Troubridge je včeraj odprl promet na Donavi od izvirka do izliva reke, čeprav pravijo Rumunci, da bodo blokirali ustje Donave. Troubridge ima floto topničark na Donavi za varstvo prometa in vzel je pod svojo kontrolo ogrske mornarje, katere so hoteli Rumunci prisiliti, da priselijo zvestobo rumunskemu kralju. Prva tovorna ladja je že priplula iz Požuna v Budapešto; ladja ima 500 ton sladkorja za Srbijo.

MEHIŠKI SOCIALISTI APelirAJO NA AMERIŠKE DELAVCE, DA PREPREČIJO VOJNO.

New York. — Francisco Cervantes Lopez je poslal tukajšnemu socialističnemu dnevniku "The New York Call" v imenu socialistične stranke v Mehiki sledečo brzojavko:

"Mehikanska socialistična stranka apelira na ameriški proletarijat, da se naj organizira za odločno ekonomsko acijo in s tem prepreči intervencijo v Mehiki. Mehiki delavci nočejo vojne. — Francisco Cervantes Lopez."

Peking, 21. avg. — Sovjetska armada nadaljuje s prodiranjem v Sibiriji in je še dosegla postojanke 40 milj vzhodno od Čeljabinska in 36 milj zapadno od Tjumenja. Kolčakove čete se umikajo povprečno sedem do 10 milj a dan.

London, 21. avg. — Neki uradnik vojnega oddelka angleške vlade je danes zanikal vest, da britske čete sodelujejo v ofenzivi na Petrograd. Dejal je, da vsa pomoč Anglije obstoji v pošiljanju vojnega materiala Poljakom in baltičkim državam, kar je po vojaških čet v Estoniji, bodo prva domov. Dalje je rekel, da angleški vladi sploh ni smano, če se vrši ofenziva.

London, 21. avg. — Kakor duh iz pozabljenega groba se je pojavil na obzorju — veliki knez Nikolaj Nikolajevič, atric bivšega ruskega carja in rholni poveljnik ruskih armad v prvih treh letih svetovne vojne. Po revoluciji je bival dve leti na Krimu skrite in takrat so večkrat poročali o njegovi smrti. Ko so bolševiki okupirali Krim letošnjo spomlad, je Nikolaj pobegnil s drugimi Romanovi vlad na Anglijo. Edaj je na priho vasi in v Moskvi, da je pravkar prišel tjakaj iz Londona in prevzel aktivno ulogo v ondoimnem "vojnem svetu," ki izdeluje načrt za veliko ofenzivo proti sovjetski Rusiji. — Londonaki buržoazni listi pozdravljajo to vest in prerokujejo, da bo Nikolaj "tista sila, ki reši Kolčaka končnega poraza in uniči Leninovo vlado v Moskvi."

Britsko-estonska ofenziva za okupacijo Petrograda je zdaj v polnem tiru. Angleži pomagajo na morju, v zraku in na suhem. Angleško strelivo in orožje dohaja v veliki meri v Reval, Sebastopol in Vladivostok. Iz Bukaresta poročajo, da se Rumunci, pijani "velike zmage" nad ogrskimi komunisti, pripravljajo na ofenzivo proti sovjetski Rusiji; rumunске čete se bodo pridružile Denikinovi armadi v Ukrajini. Britake čete operirajo v Kavkaziji in na polotoku ob Kaspijskem morju.

"Evening News" poroča dalje, da se bo tudi Nemčija pridružila splošni ofenzivi proti rdeči Rusiji; nemška armada bo baje pod vodstvom zavezniškega generala.

Brezlično poročilo iz Moskve se glasi, da so sovjetske čete na sibirski fronti okupirale Iletsk, 40 milj južnozapadno od Orenburga. Sovjetske čete v Ukrajini so se umaknile iz Kersona, Nikolajevska in Čerkasova ob reki Dnjeper.

Nadalje javljajo brezlično iz Moskve, da je poveljnik angleških čet na Kavkazu poslal noto raznim avtonomnim republikam v Kavkaziji, zahtevajoč, da morajo njihove čete pomagati v ofenzivi proti bolševikom. Georgijske čete se morajo po tem ukazu umakniti proti jugu, ker niso zanesljive, medtem ko morajo druge čete pomagati Denikinu. Ako se to ne zgodi, bodo kavkaške republike izgubile simpatije Anglije.

Kodanj, 21. avg. — Depesha iz Omska, datirana zadnji petek, se glasi, da je Kolčak izdal apel na vse sile v Sibiriji, da se naj združijo pod njegovo zastavo in pomagajo zatreti bolševizem. Drugo poročilo pravi, da je Kolčakova vlada bankrotna. Zlata rezerva v vladni blagajni znaša le 652 rubljev.

Moskva, 19. avg. (brezlično poročilo iz London). — Sibirski li (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v klepanju n. pr. (Julija 20-19) poleg vsakega imena in naslova posameznika, da vam je s tem delom postala naročnik. Posvetilo je pravilno, da se vam ne pošilja list.

VELEPODJETNIKI IN PLUMBOV NAČRT ZA PODRŽAVLJENJE AMERIŠKIH ŽELEZNIC.

Proti Plumbovem načrtu za podržavljenje ameriških železnic ne nastopajo le bankirji in finančniki iz Wall Streeta, ampak v krožku, ki se besno zaganja v Plumbov načrt, najdemo zastopnike skoraj vseh podjetniških organizacij.

Nekateri privatni podjetniki pravijo, da je Plumbov načrt največja nesreča za ameriško ljudstvo. Zakaj je ta načrt nesreča, seveda ne povejo, ker bi bili v veliki zadregi, če bi hoteli dokazati, kar izgovarjajo kar tjevidan. Drugi govore, da je načrt socialističen, tretji pa trdijo, da je to sovjetska forma za obratovanje industrij. Ali povsod manjkajo argumenti, ker jih ni.

Ce bi bili industrijalci prepričani, da ostane le pri podržavljenju ameriških železnic po Plumbovem načrtu, bi ne nasprotovali toliko temu načrtu, ampak bi rekli, da naj se železniški magnati sami trudijo, kako bodo prišli iz jame, v katero so padli po svoji krivdi. Za druge industrijalce bi bil pravzaprav še velik blagoslov, če bi ostalo le pri podržavljenju železnic, ker bi se sčasoma znižala voznina, blago bi bilo točno dostavljeno in izključeno bi bilo vsako favoriziranje posameznih in vplivnih industrijskih in trgovskih skupin. Ali s podržavljenjem ameriških železnic prihaja nevarnost za vse glavne ameriške industrije, da bodo podržavljene. Med te industrije spadajo rudniška, oljna, jeklarska in živežna.

Ljudstvo se bo kmalu prepričalo, da je na boljšem, če so železnice podržavljene, kot če so privatna lastnina. In ljudstvo bo reklo, če se je izkazalo podržavljenje železnic kot zelo koristna reč, zakaj bi ne podržavili še drugih glavnih industrij, ki so temelj, na katerem je zgrajena moderna produkcija blaga.

To prihajajočo nevarnost za privatne interese prav dobro vidijo privatni podjetniki in zato skušajo z združenimi močmi odvrniti podržavljenje železnic.

Ves kavs, ki se sedaj vrši za podržavljenje in proti podržavljenju ameriških železnic, so nekakšni predboji, ki se razvijajo v pravo bitko še le prihodnje leto v volilni kampanji, v kateri bodo skušali privatni interesi izvoliti može v kongres, ki so nasprotniki podržavljenja železnic, delavci in farmarji bodo pa agitirali za kandidate, ki so za podržavljenje železnic in drugih glavnih industrij.

Ze ti predboji pa govore jasno, da se bo prihodnja predsedniška volilna kampanja zelo ločila od prejšnjih volilnih bitk, ker bodo prvič resno merili ljudski interesi svoje moči s privatnimi. Volilec bo predloženo vprašanje, katero pot bodo hodili v bodočnosti: Ali pojdejo po poti, ki vodi do popolne gospodarske samoosvoje ljudstva iz krepljevanja privatnih interesov, ali bodo pa cokoljali staro, zaževano pot, ki koristi le privatnim interesom, ljudstvu pa prinaša vedno nova bremena.

Odločitev v tej bitki je odvisna od zavednosti volilcev, pa tudi od sredstev in agitatorične moči voditeljev obeh struj.

Nepraktičen nasvet. — Odkar je bila povišana voznina na cestnih železnicah v Bostonu in nekaterih drugih mestih v Massachusettsu, so se razni političarji pričeli pečati z rešitvijo tega vprašanja. Neka "brihtna" glava je svetovala, da se splošno v državi uvede voznina po pet centov, eventualna izguba se pa krije iz državne blagajne.

Ce res legislatura sprejme tako postavbo, ne vemo, na kakšen način bo razbremenjeno ljudstvo. V državno blagajno prihaja vendar denar, ki ga plačuje ljudstvo kot davek. Če bo deficit, bodo torej povišani davki, ki jih plačuje ljudstvo. Razlike bo mogoče le toliko, da bo k temu deficitu prispeval tudi farmar ali delavec, ki se nikdar ne posluži cestne železnice.

Ce se hoče izvesti temeljita reforma v cestnoželezniškem obratu, tedaj ne preostaja legislaturi drugega, da podržavi cestne železnice. Če bodo cestne železnice imele dobiček, pojde v državno blagajno, če bo izguba, jo bo treba plačati iz državne blagajne ali pa povišati voznino. Po gornjem načrtu nosi riziko le ljudstvo, kajti če imajo cestne železnice profit, ga spravijo delničarji, če imajo izgubo, jo mora kriti ljudstvo.

DOPISI.

Sebastopol, Cal. — Vsakdo rad prebije svoje politične v najljepših krajih, katere mu razmere le prepuščajo občutiti. Ker sem že velikokrat slišal, da je Kalifornija najlepša dežela v Zdr. državah in da v ti deželi preživijo svoje politične milijonarji, sem se odločil tudi jaz, da prebijem svoje štirinajstredne politične v teh krajih. In čemu bi jih jaz ne, ako jih drugi ljudje?

Ker imam nekaj prijateljev in starih znancev v tujaknjem mestu, sem ostal kar tukaj, ker je tukajšnja pokrajina jako krasna in zelo milo podnebje. Tukaj se pešajo ljudje večinoma s sadjerejo, živino in kokojše-rejo. Največ dohodkov pa imajo tujaknjši farmarji od sadjereje, ker je tukajšnja okolica zelo ugodna za raznovrstno sadje, ker je podnebje izvanredno milo. Vsemenških nepravil skoro ne pozna in dežja imajo vedno dosti toda nikdar ne preveč.

Ko sadje dozori, soto potrebujejo delavce za obratovanje letga in skoro vsako leto primanjkuje ta čas delavcev. To pa največ tudi sudi tega, ker je sezona jako kratka.

V tujaknjši okolici je naseljenih veliko Slovencev, kateri so si kupili svoje farme in imajo sedaj najlepše življenje in so sami svoji gospodarji in bosni. Rudnikov ni nobenih v tujaknjši okolici, ampak same farme, na katerih, kot že omenjeno, pridelujejo največ sadje, katero je zelo dobičkono ne radi ugodne klime.

To mesto je oddaljeno od mesta San Francisco kakih 70 milj. kamor prodajajo svoje pridelke. V bližnji okolici se nahajata krasni mesteci Santa Rosa in Petaluma, kjer so ljudje pešajo tudi večinoma s sadjerejo, ki je še najbolj dobičkono.

Peter Sterk.

Chisholm, Minn. — Rojakom tujaknjši naselbini je že splošno znano, da nameravamo ustanoviti delavsko združenje prodajalno in dase na ta način imamo priložnost da postanemo vsaj na gospodarskem polju kofirni toliko neodvisni od naših faktorjev, kolikor. Toda, kakor hitro smo napočeli v to akcijo, pričeli smo oglašati razni nasprotniki ter trdit, da neosnovane laži o najbolj aktivnih delavcih na tem polju. Kakšen namen imajo ti "doprtniki"? Delavcev, kakor se sami imenujejo, je jasno kot beli dan.

Prišli so trošili nakrog razne neosnovane govorice tudi o meni in radi tega pozivljani vse one, kateri vedo le kolikaj tega, kar govorijo o meni, da mi to povedo in sicer brez vsakega obotavljanja. Zgledajo naj se pri meni na domu. Ni pa potreba hlinavati opravljati za mojimi hrbtom. Pozivljani torej vse one, da pridejo na dan s dokazi, česar me dolga. Da me preganja polje, je lahko vsakomur jasno, zakaj da me. Ako bi bili vi obrekovalci tako agili na delavskem polju za zboljšanje delavskega položaja, bi tudi vi gonili polje iz radnika v ječo. Ker pa ste samo babe, imate pa je zaslobo pri delavskih nasprotnikih.

Dovolj žalostno je za delavce, kateri se sedaj ne pozna svojih nasprotnikov in jih še podpira ter posluša njih nazadnjaške nasvete, s katerimi jih držijo v temi in smoti, da jih slepo sledijo v svojo lastno pogubo.

Mene vsakdo pozna in ne mara se hvaliti, kot se moji nasprotniki, katerim sem tri v peti. Bivani se od leta 1910 v tujaknjši naselbini.

Nasprotniki trošijo tudi nakrog neosnovane govorice, da delujemo edino iz tega razloga za združeno prodajalno, da bom poslovala in tako imel lahko in dobro plačano službo. To je laž. Ko ustanovimo prodajalno, bo odvisno od vseh članov, kdo bo poslovala. Izvolili ga bodete iz svoje srede, za katerega bodede prepričani, da bo delal v korist vsakega člana. Mi nicesar ne skrivamo, ampak delujemo javno in vsakomur je odprta pot. Mi ne delamo zahrbtno, kot nasprotniki vsakega delavskega gibanja za zboljšanje razmer.

Apelirani na zavedne rojake, da naj nikar ne poslušajo svojih nasprotnikov, kateri hočejo še nadalje izsesavati moč iz vaših kosti ter držati v gospodar-

ski služnosti. Nikar se ne pustite se nadalje slepo voditi od onih, katere se sedaj redili z vašim denarjem, katerega ste morali s krvaviimi ščepi zaslužiti globoko pod zemljo v vedni smrti nevarnosti. Oglejte si po drugih naselbinah, kako lepo napredujejo združne prodajalne, od katerih imajo delavci velike koristi, posebno se v času sedanje neznome dražnje. Premislite si samo to, ako bi ta zasnovana združna prodajalna ne koristila delavcem, bi se nasprotniki ne pričeli tako oglašati in triniti razne neosnovane govorice med rojaki, ampak bi lepo molčali. Toda ko vidijo, da bodo zgubili lepo rejeno molzno kravo, so se pa pričeli oglašati od vseh strani.

Radi tega pozivljani vse zavedne rojake v tujaknjši naselbini, najprej po začetni poti, se ozirajte se na nasprotnike, temveč pogumno na delo in dosegli bomo cilji, kateri nas vodi do zboljšanja delavskega položaja, do gospodarske neodvisnosti.

In ko se bo vršil v bližnji bodočnosti ahod v ta namen, vas pozivljani vse, da se udeležite tega ahoda v polnem številu. Pozivljani pa še posebej moje nasprotnike, da pridejo na ta ahod ter me obsodijo, ako kaj vedo o meni. Jes bom stopil pred vas.

Boril sem se že vedno za delavske pravice in se bom še nadalje. Nisem eden izmed mnogostevlinih, kateri takoj skrijejo svojo harto in izpremene svoje mišljenje ter anačaj, kakor hitro opazijo kako senca kje. Bil sem, sem in bom za pravice zatiranega delavstva in se bom bojeval, dokler bom živ.

Steve Kasun.

Chisholm, Minn.

In Barbertona, O. — Dnevi se krajajo, moči daljajo. Dokaz, da se poletni čas bliža svojemu koncu.

Dó tega prepričanja so prišli delničarji "Slovenskega delničarskega doma" ter so sklenili, da bodo vrsto zabavo v korist "doma". Ta zabava se je vršila 17. avgusta na vrtu hrvaškega socialističnega kluba, katere je vili mali reklamni in agitacijski izpadia zelo povoljno. K tako dobremu vsehpu so največ pripomogle pokroviteljske soproge delničarjev, katere se pokojine veliko raznovrstne peroutine v korist "doma", kakor kokoši, raca, petelinje ter tudi dolgohte sajce.

Predsednik doma je bil zelo zaplen, predno je razprodal vso to "zverino", za katero je dobil lepo vso to denarja.

John Miglic, delničar tega doma, je dobil za ta dan gostilniško dovoljenje ter je prodajal pristno "importirano" pivo in sicer ono, katero je v sodikih z napisom "Non intoxicating"; John Podlippe je pa prodajal premazal bladoled in John Škraba pa preveč grenak sladkor. Omeniti še moram tudi Frank Kikoviča, kateri je importiral iz celne Kalifornije preveč zelene hrčke in poleg tega je pa še napravil izvrstno kupčijo s prodajanjem pivskih listkov.

Godbo smo imeli prav domačo; igrala sta delničarja M. Usnik na harmoniko in Mike Vrenk na boben. Igrala sta prav izborno.

Pozabili tudi ne smem Joe Laha, kateri je podaril za devet dolarjev "candija". V imenu "Slovenskega delničarskega doma" se tem potom najtopleje zahvaljujem.

V tujaknjši naselbini se je mudil rojak Anton Miglic, tajnik "Jugoslovanskega narodnega doma" v Lorain. O. O. delovanju tamojšnjih Jugoslovancev, posebno Slovencev, za lastni narodni dom se je jako pohvalno izrazil. Klitem jim, le tako naprej po začetni poti. Vrlemu rojaku in zagovorniku pravice pa želim veliko vsehpa.

V naši naselbini se nahaja rojak Ladovik Ogrič, kateri je dolgo časa služil Strica Suma v Franciji. Bil je pridelen oddelku utrojnih pušk ter je bil večkrat v bitki ter zrt smrti v oči. Svoje dogodjaje je opisal v "Prosveti", to se je nahajal še v Franciji. Ima veliko izkušenj in njegovo pripovedovanje je jako zanimivo. Omenjeni rojak je doma iz Iga pri Ljubljani.

Vrlemu rojaku kličem: Dobro došel.

V nedeljo 24. avgusta se vrši

seja delničarjev "SND. doma". Na dnevnem redu imamo več zelo važnih točk, katere je treba rešiti. Po izbrpanem dnevnem redu za "S. d. dom", se bo razpravljalo o "Jugoslovanskem republikanskem združenju", kakor tudi o akciji za pomoč bednih in osirotelih otrok v stari domovini. Pozivljani vse rojake in Jugoslovane sploh v tujaknjši naselbini kakor tudi bližnji okolici, da se udeležijo te seje v polnem številu.

Poročevalec.

VOJNI TAJNIK JE ODREDIL KAZENSKO EKSPEDICIJO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

no od meje. Kavalerijo spremljajo letala, na katerih so montirane strojne puške.

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker je odredil, da se odpošlje za mehiškimi banditi, ki so ujeli dva ameriška letala in za nju zahtevati odkupnino, kazenska ekspedicija. Ta ekspedicija se ne snatra od strani ameriške vlade za kazensko ekspedicijo.

Ko je došla vest, da sta bila ameriška letala izpuščena od mehiških banditov, je vojni tajnik podal izjavo, da je odredil ameriško kavalerijo v Mehiko, da izsledijo bandite.

Kasneje se je izvedelo, da je odšla ameriška konjenica v Mehiko, ne da bi bili z mehiško vlado o tem kakšni stiki.

"Ko je došlo poročilo, da sta bila dva oficirja ujeta in da se za nju zahteva odkupnina in je bila zanj odločena ura eksekucije na prihodnji dan, če se ne izplaša odkupnina," je rekel vojni tajnik, "ni bilo časa, da se ju reši z vojaško pomočjo v tem času. Odredil sem, da se izplaša odkupnina in da se pripravi četa, da jih sledijo in ujame, kolikor jih doseže."

Vojni tajnik ni priobčil detajlov o kazenski ekspediciji, toda uradni vojni department pravijo, da kazenska ekspedicija obstoji iz 8. kavalerijskega polka. Koliko konjenikov ali vojakov se udeležilo ekspedicije, pa ni bilo objavljeno.

Uradniki v državnem departmentu izjavljajo, da še niso pričele pagajanja z mehiško vlado, da povrne denar, izplačan kot odkupnina, in da se sploh nič ne podvzame, dokler ne bodo znani vsi detajli.

Iz glavnega mesta Mehike je državni department le dobil odgovor na svojo zahtevo, da mehiška vlada podvzame hitro akcijo v prilog ujetim ameriškim oficirjem, ki se glas, da bo mehiška vlada storila, kar je v njeni moči, da bosta oficirja izpuščena.

Kasneje poročilo naznanja, da je mehiški vojaški poveljnik Dienes v Čivavi odredil mehiške konjenike, da oprostite ameriške oficirje.

Neko drugo poročilo pravi, da je mehiška vlada razpisala petdeset tisoč pezov na glavo Ville in da so bili nastreljeni oficirji radi izdajstva, ki so se pridružili Villi.

PREDSEDNIK ZAGOVARJA SVOJE STALIŠČE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ta način, se mu je zdelo, da je to še najboljši uspeh, ki se je dal doseči.

Ce se spremeni mirovna pogodba, bo treba zopet pričeti mirovna pogajanja z Nemčijo, rezervirajo pravice zakasni sprejem pogodbe pri vseh silah, ki so jo podpisale.

Združene države se lahko umaknejo iz lige narodov, dve leti po svojem naznanilu za umaknitev.

Liga narodov bo onemogočila vojno, in če bi taka liga postala, bi preprečila svetovno vojno in absorbiranje Koreje, Mandčurije in Mongolije po Japonaki.

Detajlirana mirovna pogajanja so zabeležena v seriji zapiskov. Ti zapiski so v Parizu in predsedniku se ne vidi pametno, da se objavi.

Predsednik je dejal, da ni slišal nič o tajnih pogodbah, dokler ni prišel v Pariz.

Japonaki ima kontrola nad otoki v Severnem pacifičnem oceanu v sporazumu, da o brzopletni postaji na otoku Yap razpola konferenca za mednarodni kabel.

Oživiljenje tujemanske trgovine, povratek k normalni produkciji, vojaški program in gospodarska stalnost je po predsednikovemu mnenju odvisno od ratifikacije mirovne pogodbe.

Predsednik je opomnil, da dobe

Nemčije, da imajo prednost kot "moralni svetovni svetovalec". Zagovarjal je določeno odškodnino od Nemčije zavzemnikom, da je bil njegov predlog odklonjen, je temu kriva mednarodna tajnost, ki se dotika drugih narodov.

Sporazum je bil napravljen, da ostane manjša številka ameriških čet v Evropi, da se izvede mirovna pogodba in da ostane tam zadostno številko ameriških vojakov skozi petnajstletno okupacijo Renske doline.

Združene države bi se eventualno pridružile vseno zavzemnikom, četudi bi Nemčija ne izvršila izvajajočih činov napram Združnim državam.

Predsednik je vzel za podlago svojemu lignemu načrtu kritike predloge, ki je sestavil Fillmore in so bili kasneje razvidni v idejo generala Jan Smutsa, člana britske delegacije.

Pri sestanku so bili navzoči vsi odsekovi člani, izvršni demokratični senatorji Shieldsa.

To so glavni izerpki iz pogovorov med predsednikom in člani senatnega odseka za razumevanje zadeve.

ZASTOPNIKI FARMARJEV PRED KONGRESOM.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

2. Odpravijo naj se vse omejitve, ki alone na vojnih dohodkih, vstevši živežno upravo. Kongres naj natateno določi, kaj je nagromadovanje živeža, kaj zarnišk početje za povišanje cen, kaj uničenje in zapravljanje živeža v mirnem času.

3. Odprava vojnega trgovskega odbora.

4. Odprava davka na domače živezne produkte.

5. Revizija colnine za proteklojo farmarskih in industrijskih produktov.

6. Revizija diskonte in razredovanja pšenice.

7. Dovolji naj se liberalen kredit za meddržavno trgovsko komisijo, zvezno obrtno komisijo, zvezno colninsko komisijo in justični department, da bodo lahko razširili svoje delovanje na podlagi predvojnega statuta.

8. Priznanje pravice aktivnim farmarjem, da sestavijo odbore in komisije, ki bodo imale nalogo paziti na to, da se izvajajo zakoni.

9. Vojne sile naj demobilizirajo tako hitro, kot je mogoče; odstavijo naj se vsi nepotrebni uslužbenci v vladni službi.

10. Zakoni, ki določajo kooperativne organizacije za farmarje.

11. Zakoni, ki verujejo živinsko krmo; umetna gnojila in semena.

12. Ustanovitev posebnega odbora za javne informacije glede kritičnega položaja poljedelake produkcije.

J. R. Howard, predsednik farmarske organizacije v Iowi, je priporočal, da naj se zatre profitarstvo, ki povsroča nepokoj in stavke v industriji. Meni je, če se ne odpravi profitarstvo, da bo v prihodnjem letu položaj še bolj zapleten in opanen.

Dejal je, da so profitarstvo za krivili kupčijski posredovalci, metafrji in prekupci.

BRITSKO-MONARHIŠKA OFENZIVA PROTI SOVJETSKI SILE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sti so objavili izjavo admirala Kolčaka, da je izvolil vso svojo čisto generala Donskaja.

Rim, 23. avg. — Italijanski kontingent v severni Rusiji je zapustil Arhangelsk zaradi nehoti in zdaj je na potu domov.

Washington, 23. avg. — Zadnje vesti iz Sibirije se glase, da bo Kolčak s svojo silo branil Omsk pred predstavljenimi sovjetскими četami. Njegova obsadna četa je zdaj okoli reki Tobolok. Kolčak se zanaša, da bo Donskaj s svojim prediranjem ob Donu prisilil sovjetsko vlado, da umakne večji del sil iz Sibirije na jug.

Neko poročilo iz Moskve čez Omsk pravi, da je Trupki izjavil na svoj centralni, demokratskega odbora sovjetov, da Donskaj nameni hitro obratovati pod dno, kajti Donskaj ni upal na svojo revolucijo.

Omsk, 15. avg. — Iz železnih virov se poroča, da so Kolčakov čete poročile 300 tisoč in ogledih železnih vlakcev 30. julija v Krasnojarsku.

Delavski boji v Egiptu.

Kairo, 15. avg. — Stavka tramvajskih uslužbencev se je razte-
vajakih uslužbencev se je razte-

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Izvrševalni odbor:

August Ančin, Mary Ančin, Jura Babič, Filip Godina, Frank Kerle, Martin V. Konda, Ebin Kristan, Jura Križevac, Tomo Lacković, Chas. Mitaković, Matt Pogorelec, Janko N. Rogelj, Wm. Rusa, Nikola Stakić, Anton J. Terbovec, Jože Zavrtnik.

Nadorni odbor:

Ivan Krešić, J. Kvartić, Joško Očen.

Pisarni odbor:

Filip Godina, J. Kuvovac, A. J. Terbovec, Jože Zavrtnik.

Tiskovni odbor:

Ebin Kristan, Frank Kerle, C. Mitaković, Jože Zavrtnik.

Glavni ured:

A. J. Terbovec, glavni tajnik; A. H. Skubic, pomo. tajnik; Filip Godina, blagajnik.

Centralni Odbor:

F. Aleš, J. A. Ambrožič, L. Benedik, P. Berger, Josipina Birtič, F. Bostić, V. Cankar, F. Černe, Tomislav Čiček, F. Dolinar, Jos. Durn, J. Ermenec, J. Eržen, A. Flander, J. Frank, J. Frits, J. Fure, F. Goranec, M. Gorinšek, J. Goršek, F. Gottlicher, J. Goykar, F. Škale, Jos. Jonan, J. J. Judnich, M. Jurkna, J. Kalin, S. Kavčič, Emily R. Kevale, J. Kohler, F. Kočovar, A. Kodrič, J. Količ, L. Kravina, A. Križmančič, J. Kramar, A. Lipič, L. Lotrič, J. Matičič, M. Meštrovič, I. Molek, T. Motz, J. Ožlak, L. Pečenko, J. Petercel, M. Potnik, F. Rataje, J. Reželj, A. Slaba, J. Sečkar, F. Sepič, A. H. Skubic, L. Steele, A. Sulzer, J. Terček, J. Teršelj, L. Truger, M. Verbovec, A. Vidrič, Chas. Wessel, F. Balta, Chas. Zibert, A. Kornik, F. Zvanut.

Glasila:

Mesečnik: Čas; tednik: Proletarac; dvotednik: Glas Srebože; dnevniki: Prosveta, Enakopravnost, Glas Naroda.

K. S. R. Z. pridružene in prijavitelne centralizirane podpornice organizacije: Slovenska Narodna Podporna Jednota (približno 18,000 članov); Jugoslovenska Katoliška Jednota (približno 8,000 članov); Slovenska Delavska Podporna Zveza s Dr. Sv. Barbare (približno 6,000 članov); Slovenska Svobodoljubna Podporna Zveza (nad 5,000 članov); Jugoslovenska Podporna Zveza Slova (približno 2,000 članov).

Vse pisma in denarne poliljate naj se pošiljajo na sledeči naslov: ANTON J. TERBOVEC, 3637-3641 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

OKOLU.

Pred kratkim je Jugoslovensko Republičansko Zdrženje objavilo apel deželnovaldnega odseka za socialno skrb iz Slovenije s prošnjo, da se pomaga ublažiti in kolikor mogoče odpraviti tešča otrok v domovini. Nekateri organizacije so se našemu pozivu že odzvale in priče v svojem delokrogu s primerno akcijo. Medtem je pa eksekutiva Jugoslovenskega Republičanskega Zdrženja storila korake, da se doseže čim izdatnejši uspeh in je v ta namen stopila v tesnejše stike s American Yugoslav Relief Committee v New Yorku in z živilsko administracijo Zedinjenih Držav. Zadržje vzdržuje tudi poseben oddelek za otroško oskrbo v Evropi.

Deputacija naše organizacije je dobila pri obeh instancah ugodne informacije in položaj se je temelj za temo sodelovanje, dokler bo trajala ta akcija.

Ameriški jugoslovanski odbor, ki sodeluje z omenjeno živilno upravo, in ima valed tega najboljši pogoje za izvrševanje svoje naloge, je v Jugoslaviji ustanovil 32 odsekov, stojećih pod vodstvom ameriških živilnikov in sodelujočih z jugoslovenskimi oblastmi. Za Slovenijo je glavna postaja v Ljubljani. Za prehrano in oskrbo otrok in mater pred porodom in po porodu so ustanovljene postaje večinske po šolah, in obseg tega dela je tako velik, da znašajo stroški omenjenega ameriško-jugoslovenskega odbora poprečno 10,000.00 dolarjev na dan. Kljub tem ogromnim stroškom namerava odbor nadaljevati svoje dele vso zimo.

Ameriška živilska uprava gre odboru po najboljših močeh na roko in le tako je sploh mogoče zadoščati ogromnim potrebam.

Eksekutiva Jugoslovenskega Republičanskega Zdrženja se je vnovič prepričala, da ne more nobena osamljena dobrodelnost posameznikov nadomestiti tako organizirane in koncentrirane akcije, ki omogoča, da se z enakimi sredstvi doseže mnogo večji uspeh in reducirajo stroški na najmanjšo mero. Dolar porabljen v taki smotreni akciji zaleže trikrat toliko, kakor izdan, če tudi z najboljšim namenom, v privatni dobrotornosti. Zaradi tega je eksekutiva od svoje strani sklenila, da se v vsej tej akciji pridruži Amerikemu Jugoslovenskemu Pomožnemu Odboru in priporoča vsem organizacijam, da store enako.

Mr. Richard, newyorški zastopnik Mr. Hooverja, je naši deputaciji obljubil, da obvesti takoj brzojavno vodstvo ameriškega odbora za otroško pomoč v Parizu o storjenih korakih s prošnjo, da stopi zaradi tega v stik z deželno vlado za Slovenijo in poskusi, če je potrebno še za tesnejše sodelovanje z njo. To se je tudi zgodilo in zastopnik naše eksekutive, br. Ebin Kristan je dobil od g. Riekerša sledeče obvestilo:

"Dragi g. Kristan—

Takoj po Vašem zadnjem obisku sem brzojavil g. Hooverju in mu sporočil o pismu, katerega ste prejeli od deželne vlade za Slovenijo in mogoče v kratkem prejmemo odgovor, ki bo pojasnil sorodstvo med to in našo organizacijo.

Vaše spoznanje o potrebi kooperacije me je zelo ojačalo in navdušilo. Navsezadnje vendar val delamo za skupno stvar, medtem ko bi posamezni apeli za različne namene samo stvar zmedli in odvrgli tiste, ki bi drugače radi pomagali in prispevali eni centralni skupini.

Zelo me veseli, da moremo računati na Vašo inteligentno pomoč v tem delu in želim Vas še enkrat zagotoviti, da je naš edini namen pomagati.

Z iskrenim pozdravom in spoštovanjem,

(Podpis) Edgar Richard,

"AMERICAN RELIEF ADMINISTRATION

European Children's Relief."

Ameriško-jugoslovanski Odbor apelira za pridobivanje sredstev na AMERIŠKO javnost brez obzira na narodnost in vero in le tako mu je bilo doslej mogoče pokrivali ogromne stroške, ki pa še vedno naraščajo. To bo odbor nadaljeval. Jasno je, da ne bi bilo Jugoslovanov samih z oskrbo na njih število in na njih vednostne ne priskajne gospodarske razmere nikdar mogoče zbrati takih svet v svojem lastnem krogu, in zaradi tega ne more nobena drugačna akcija priti do takih rezultatov, kakor delo omenjenega odbora. To je glavni razlog, da hoče Jugoslovensko Republičansko Zdrženje NE LE SAMO PODPIRATI TO DELO, AMPAK DA PRIPREROČA TUDI DRUGIM ORGANIZACIJAM, NAF STORE ENAKO.

Ameriški Jugoslovanski Odbor raztega svojo akcijo po vsej Jugoslaviji, in ker so razmere po ostalih jugoslovenskih deželah približno enako žalostne kakor v Sloveniji, je naš vso pripomočljivo, da se v tem delu združimo VSI JUGOSLOVANI. Od naših in Jugoslovenskem Republičanskemu Zdrženju pridruženih organizacij prišaku-jemo s polnim prepričanjem, da bodo v tem delu storile, kar je v njihovih močeh. Vse v ta namen pripisane zneske bo eksekutiva pošiljala omenjenemu American Yugoslav Relief Committee v New Yorku in bo vse njegove vesti, izkaze in obvestila dajala vsem našim glasilom na razpolago.

Naše organizacije in zastopnike prosimo, da označijo vsak v ta namen nprani ali darovani znesek Z OPOMO, DA GEE ZA OSKRBO OTROK V DOMOVINI, da se prepreči vsaka pomota. Vse pri-spevke lahko pošiljate na tajnika J. R. Z., A. J. Terbovec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

IZVRŠEVALNI ODBOR JUGOSL. REPBL. ZDR.

NAZNANILO IN POZORI

Čuvajte se nekoga Fr. Lužarja, doma iz Jugoja pri Novem mestu na Dolenjskem. Star je okrog 34 let in se zelo rad meje, da se mu svetlo poslešči zobje. On je samec in kamor pride na stanovanje in hrano, se prav pomno obnaša, dokler se ne privadi gospodinj, ko se pa privadi hoče postati kar naenkrat gospodar in navadno vabi gospodinj na božjo pot. Kar se mu pa ni prav dohro posrečilo tukaj in se je moral vsled tega zagovarjati na sodniji dne 15. avgusta t. l. v Cummerville, Allegheny Co., Pa. in radi enakega slučaja jo je moral še prej popihati iz Washington, Pa., ker se mu ni posrečilo odpeljati moje žene, je pomote prišel voditi sovražstvo proti meni. Navadno je zmirljiv, kar se denar v njegovem žepu kaj nerad obdrži. Pazite pred tem tičkom. Frank Gorla, P. O. Box 265, Russelltown, Pa.

VAŽNO ZA POTNIKE.

Potniki, predno kaj vklenete se čimprej do naša Temelj naše organizacije je: dajati navodila kako polovati, prekriti prenočišča v New Yorku, pripraviti krivanje parnikov, veljavno denarja in kje ga menjate, kje kupiti parobrodne karte (tikete) za dobre parnike in pomagamo vam dobiti potne liste. Nahačamo se blizu kolodveza, parnikov in našega konsulata S. H. S. Mi zastopamo dobro znano CUNARD LINE in polijamo poljedelske stvari in vasko vrsto druge blago v Jugoslavijo. Navodila dajamo brezplačno v vašo korist. Pismo, ali pa izdipe v New Yorku telegrafirate na naš urad. Telefon 7822 Farragut.

BALKAN AMERICAN TRADING CO.

(Slov. Dept.)

203 Tenth Ave., Corner 22nd St., New York, N. Y.

Max Capri, ameriški predstavnik, ki prodaja, ali prebiva, obistna blagovna, bolna jeta in predvsem vrednostim v črvih. Laganje je kršitilec. Vse na stane nizear. Poljite 100 za poljino in zavijanje. Best se poje stane pet dolarjev in 240 dvak. En zavoj stane en dolar in je za dvak. Se prodava le pri Max Capri Medelase Company, 1000 Building No. 8, P. O. Box 983, Pittsburgh, Pa.

DR. JOS. V. GRANEK

edini slovenski zdravnik in ratiocanalik v Pennsylvaniji. Zdravi vse strelje, kose in točke holani. Uradne ure: 10 ure jutraj do 2 ure popoldan. Bell Telephone Cedar 2388. 613 E. Ohio Street, N. S. PITTSBURGH, PA.

PRODAJE

moderna, dobra stojala trgovina molkih oblek, klobukov, čevljev, i. t. d. v Slovenskem Narodnem Domu, v La Salle, Ill. Leps prilika za podjetnega SLOVENCA. Za vsa pojasnila in druge podrobnosti glede prodaje, obrnite se do lastnika. F. E. HOFFERLE, 642 First Street, La Salle, Ill.

Pozor Rojaki !!!

Čitateljem "Prosvete" priporočam svojo krojačnico, za naročila novih oblek, kakor tudi za šiščenje in likanje in sploh vsa dela spadajoča v to stroko. Ako vam ni mogoče osebno prinesiti obleke polijite jo po pošti ali po ekspresu. Naslovite vse na moj naslov:

MARTIN DOLINAR, Taylor, McMachen, W. Virginia.

POTREBUJEMO

Delavce za ceglarno. Potrebujemo delavce za vliivanje, viganje, in navadno delavce za sanokolnice. Delavci zaslužijo \$4.50 do \$5.00 na šest urno delo sicer imajo priliko zaslužiti še več. Imamo sami svoje mestice s 6 sobnimi stanovanji; vasko postojajo ima skoko vode in kopalnico, plin in električno razsvetlavo in primerno za goste. Oda se v najem po \$7.50 do \$12.00 na mesec. Ta so razsvetlavo vrtne in bode in dobra pitna voda. Kadar pride sem, razložite, da boste vrnili v prvi opeterni ker si še dva drugi opeterni. Za pojasnila pišite na:

Labor Department, MOUNT UNION, Refractoria Company, Mount Union, Pa.

Driska

je polna potreba, ki imajo in raznih vrstov. Mnogokrat ima svoje vasko valed edinstven naravnega ali ali solenja. V vaskem slučaju je to znak minarje, ki je bolesta in se prijetna. Ustavite jo. Nabite

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severovo Zdravilo soper driskol). Njena vrednost je preiskutana v skrivljenju driske, odosa, polnih petih, šloščnih krčev in vaskih notranjih paridov. Dobra je za otroke in odrasle. Oupa 500 in 1000. Vaski v vaskih skarnah. Odlična izkušnja.

Kakor v starih časih.

Kdor si naredi kaj dobrega je zadovoljen.

Po našem navodilu lahko, 10 gal. najboljši piva, izvari vsak sam doma za \$2.25. Ker polijemo v vse kraje Unije in Canade v večjih narodnih popast.

Za pristnost in kvaliteto Vam jamči tvrdka: Frank Ogler, 6401 Superior, Cleveland, Ohio. Tel. Princeton 494.

POTREBUJEMO

vlivarje, kormakerje in navadne delavce. Tudi mladeniče nad 16 stare. Neizučeni delavci se lahko nauče tega dela hitro. Dobra plača, stalno delo. Pridite po Via Erie R. R., ali pa pišite na: Meadville Malleable Iron Co., Meadville, Pa., za vsa pojasnila.

NAZNANILO.

Namamje narodnikom v mesto Cleveland, in sicer vsem ki se ne poznajo narodnika in ki jim je to preveč, kakor tudi druge Slovenske rojake, da jih bo obiskal član do časa naš nastopnja, beat in član družstva štev. 5, S. M. R. J. JOHN JAKLO. Zeli-ma, da mu grede na roko in se naročite na list Prosveta in enako tudi garavajte narodno kadar jim poteče.

NAPOVED.

"Prosveta" piše na blagostanje ljudstva. Ako se staneja z njimi, idealni, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V mlogi imam vse na vabljenje potrebščin po smerni ceni.

ANTON SORNIK, Maribor, Pa.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 1884.

Imbort 17. Junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-29 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1910-1922.

Izvrševalni odbor:

PREDSEDNIK: Vincens Canjar, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PODPREDAEDNIK: Anton Hovst, Box 145, Chasaburg, Pa. TAJNIK: John Verbovec, 2705 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODELSKA: Paul Burger, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. GLAVNI ODBOR: Anton J. Terbovec, Box 1, Chas., Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Ambrosi, predsednik, Box 251, Chasaburg, Pa. John Underwood, 449 Hay St., Springfield, Ill. Martin Robinson, 1000 20th, Fairview, Ohio. Jos. Radich, Box 422, Seaboard, Pa. Frank Schuch, 2005 Freaser Ave., Cleveland, Ohio. BOLNIŠKI ODBOR: DRUGIČNIK: Paul Burger, predsednik, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VEDNO ODRŽELI: Rudolf Pletsch, Box 424, Bridgeville, Pa. Anton Radich, Box 73, Wild Haven, Pa. ZAVADNO ODRŽELI: Anton Schuch, Box 124, Great, Kans., in Japangod. Sam Mahon, Box 244, Gilbert, Minn., in Japangod.

Nadorni odbor:

Matt Polverill, predsednik, 18217 Waterloo Rd., Cullvered, Ohio. John Ambrosi, 454 Carter St., Kresko, Minn. Jos. Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor:

Vincens Canjar, John Ambrosi in Matt Polverill.

IZDRUŽITVENI ODBOR:

PREDSEDNIK: Frank Abet, 2194 So. Cleveland Ave., Chicago, Ill. John Trill, Box 151, Lawrence, Pa. John Green, 242 Saginaw, Detroit, Mich. Jos. Stach, 1101 E. 24. St., Cleveland, Ohio. Mary Udril, 1844 So. Roche Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI IZDRUŽNIK: Dr. F. J. Kern, 2202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Zavrtnik.

POZORI: — Vse denarne poliljate in stvari, ki se pošljejo št. izvrševalnega odbora in podporni, naj se pošiljajo na naslov: John Verbovec, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse denarne poliljate naj se pošiljajo Paul Burgerju, edinstven bolniški odbor v št. 2857.

Vse denarne poliljate pošiljate v št. izvrševalni odbor in kaj pošiljate št. Polverilla, predsednik izvrševalni odbor, digne analo je opred.

Vsi pismi in št. denarne poliljate naj se pošiljajo na tajnika John Ambrosi, Box 251, Chasaburg, Pa.

Vse pisma in št. denarne poliljate naj se pošiljajo predsedniku izvrševalni odbor Vincens Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, znanstveni, splošni, karikature in splošni, kar je v vaski s glasilom "Prosveta", naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in tešči borbi imate sedaj vsaj prihodnost bles in uspešne pomoči tropskih svojcem v stari domovini, če njih polijate denarne pomoč s poročevanjem spletno primano.

EMIL KISS BANKE PO KARLOGRAMU

To je odgovorna ura za Kranjce, Strojnice, Spodnje Kerolto, Istrie, Primorje, Dalmacije, Hrvaške, Slavonije, Bosne in Hercegovine in s domovini navodno.

"TEVA HRVATSKA STEDIONICA U ZAGREBU"

100 kron velja sedaj.....\$ 4.00

10,000 kron\$375.00

Za vsako brzojavno poliljatev znašajo stro-

ški \$2.50 ne glede nato, kolika je svota.

Vse denarne poliljatev se jamčeno.

PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE.

Predno se podate na potovanje, vrnite se te tvrdko za potrebo pojasnila in navodila. V vsakoj potovanja Vam ta tvrdka prekrši potrebne potroške, ki jih dopolnjuje avo. — Vse potrebne pojasnila glede potovanja se dajejo osebno in plačeno brezplačno.

Bodite vedno zelo opretni in na potovanja tu in tam s poliljatev denarja v stari kraj, kamor se vedno samno obrnite na stare in vaski primane tvrdke, katere polijate še na DVAJSET let denar v Vašo storo domovino in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. S. St.

NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilne vloge.

Vstanovljena 1895. Posluje pod državnim nadzorstvom.

CENA KRONAM VEDNO PADA.

Sedaj je mogoče poliljati denar v storo domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje zasedene po Italijanih pa v lireh.

Sedanje cene so s poštnino vred:

100-kron\$3.85 1,000-kron\$ 37.70

500-kron11.55 5,000-kron172.50

500-kron18.50 10,000-kron338.00

Potnje se tudi lahko v storo domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potrpi, da se razmere zboljšajo.

Za pojasnila pišite na:

FRANK BAKSER,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

MOŠKI IN ZENSKÉ

Ne napravite napake, ako si ne prekrbite najstarejšega, najpotenjšega, najizkušenejšega in najboljšega zdravnika v svetecu. Dr. Mullin ima 39 let izkušnje v zdravljenju tisočev in tisočev bolnikov, bolnih na najrazličnejše načine. Veleb tega je postal najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko zaupate za svoje bolove. Brez skrbi boste dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko raznih pomoči za vaš denar.

Brezplačna zdravniška preiskava potem stroja. Govorite vsi materni jezik.

Uradno od 9. do 6. V nedeljo od 10. do 2.

Dr. E. F. MULLIN, Specialist

411-4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA.

Nepreči glavno pošto.

4

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

Pismo iz Novega mesta.

V "Napreju" od 20. junija smo žitali notico glede Novomeškega županstva in njega paševanja, za-
depa je resnična o vsem, le to bi
dvomil, da ima naš okrajni glavar
res intimiteto zveze z g. županom,
kakor jih je imel prejšnji okrajni
glavar baron Reebach, kateri je
pospeševal njegovo paševanje vse-
stransko. Resnično pa je, da ima
poverjenikstvo za notranje zadeve
povsem gluha ušesa za razne pri-
tožbe, katere je izročila osebno de-
putacija vseh treh strank gosp.
poverjeniku samemu. Obljubil je
deputaciji, da bo zadevo pustil
preiskavi po okrajnem glavarju g.
dr. Vončini. Preteklo je več mese-
cev, da je prišlo do zaslišanja ne-
katerih strank, dognano je tudi,
da so se dotične pritožbe izročile
v preiskovanje g. županu samemu.
Zaslišal je predvsem stražnika Lu-
bija, ki je pa kljub teroriziranju
odločno vztrajal pri tem, kar je
navedel v pritožbi, in dal ponov-
no na zapisnik. Proti temu zasli-
ševanju se je poslal brzojavni pro-
test. Ne gre, da bi župan, ki je
sam prizadet, vodil preiskavo. Za-
hitevalo se je, da se poveri nadalj-
no preiskavo na vse podane pri-
tožbe nepristranski vladi oseb.

Kakor znano, so vse ovadne ro-
male vsled tega protesta po zasli-
šanju par oseb zopet v Ljubljano.
Ker je zopet dal časa preteklo in
ni kakega rezultata, ni usojamo
vprašati javno, kakšnega mnenja
je poverjenikstvo za notranje za-
deve v tej stvari.

Kljub temu pa pakuje neomeje-
no župan po svoji lastni volji na-
prej, ne oziraje se na občinski za-
kon in njegove odredbe. Občinsko
aprovizacijo vodi župan sam. Ka-
ko je vodi se razvidi iz pritožb, ki
so bile predložene poverjenikstvu
notranjih zadev. Občinskih pro-
računov ni bilo od leta 1913 javno
razpoložljiv. Občinske doklade
so se pobirale po 45%, dokler se
ni eden veleposesnikov (je že ve-
del zakaj), leta 1917 pritožil proti
temu, nakar so se doklade stornir-
ale in omejile na 15%, kakor do-
loča občinski red.

Na pritisk finančne uprave, da
se mora dostaviti proračun za leto
1918 in razpisati 45% doklado, je
sklepal g. župan 31. maja občinsko
sejo, pri zaprtih vratih, da javno-
sti ni bilo pristopa in so določili
45% doklade in sestavili proračun
za leto 1918. Ker se pa v zmislu
občinskega reda ne morejo občins-
ke doklade določati za pretekla
leta, marveč samo za naprej, bi se
imelo logično pobirati doklade za
leto 1919. Značilno pa je tole: Ne-
ki tukajšnji župan je v uradni so-
bi vprašal gospoda župana: kako
more občinska uprava izhajati v
teh časih s 15% dokladami, ko je
bilo že pred vojno s 45% težko.
Župan reče: občinske finance so v
tako dobrem stanju, da bi občina
za tekoče leto 1919 lahko izhajala
tudi brez 15% doklad. Da se pa
te pobirajo, je zakrivil občinski
odbor, ki je to sklenil v času nje-
gove odsotnosti.

Vprašanje je sedaj, odkod prav-
zaprav vsi ti dohodki prihajajo.
45% doklade donosajo letno 10-
000, točna štantnina in tržna pri-
stojbina je v mirnem času donosa-
la okroglo 7000 K, ki pa je v voj-
nem času odpadla vsled omejenih
sejmov. Užlitina na žganje in pi-
vo je donosala okroglo 3000 kron.
Že to bi donosalo letno 20.000 K.
K temu pa se mora vpoštevati iz-
vanredne poviske, v vojnem času
kakor tudi sedaj. To so razne voj-
ne doklade mestnemu oboju, vo-
jaške nastanitve in nebroj drugih
zadev. Ako 15% doklade donosa-
jo 3633 K, drugi dohodki, n. pr.
na pivi in žganju so gotovo po ve-
čini odpadli, kako se zamore po-
tem izkazovati tako sijajno in u-
godno občinsko stanje?

Ne moremo si drugače to tol-
mačiti nego s tem, da je vse po-
trebščine pokrivala občina iz do-
hodkov aprovizacije. To domne-
vanje se potrjuje, ker se brani žu-
pan dovoliti vpogled v aproviza-
cijo književodstvo!
"Ali je pravilno, da morajo to
breme nositi pred vsem ubožni slo-
ji, ki so bili navezani na drago a-
provizacijo, medtem ko so bili do-
bro situirani trgovci, posestniki in
obrtniki, nenavezani na aproviza-
cijo, ker so dobili potrebna živila
po špekulaciji na lasten račun ve-
dno ceneje off producentov."
Bilo je pa v njihovem interesu,
že so se pobirale nižnje 15% do-
klade, namesto petkratno poviša-

ni, kar bi se smelo z vsem upra-
vičenjem pričakovati, ker so razni
dohodki odpadli, in izdatki pri ob-
činski upravi pa znatno narasli.
Pride pa čas in njimi tudi vsa
odkritja, za kar je še danes jav-
nosti prikritega, za vse napake je
odgovoren župan in občinski od-
bor ter vlada sama, ki ne upošteva
pritožb. In da so razmere v naši
občini nezdružive, pove sledeča o-
kolnost:

Iz občinskega sveta je izstopil
30-letni odbornik in načelnik go-
sposlarskega oddelka g. Makso
Brunner. Da je ta velezaslužni
mož odstopil, je pripisovati postop-
panju župana Karla Rožmana. G.
Brunner dobro ve, kaj se kuha v
Novem mestu, — ve dobro, da ne
mora in ne more prevzeti kot tak-
nikahin intrig od strani Novome-
ščanov — zato se je raje odpove-
dal pri zadnji seji občinskega od-
bora svoje častno mesto. Ljubje
bi nam bilo, da bi nam g. Brun-
ner poročal, kaj ga je do tega ko-
raka privedlo. Čuje se, da v krat-
kem odstopi več odbornikov. In
vlada spi!

Slovenako vsenčilšč! — Pe-
verjenik dr. Verstovšek je pre-
jel iz Beograda dne 17. julija na-
stopno brzojavko: "S posebnim
veseljem vas obveščam, da je za-
kon o univerzi v Ljubljani defi-
nitivno sprejet v Narodnem pre-
stavnstvu. Uverjen sem, da bo
tudi to najmlajše naše vsenčil-
šče skupno z zagrebškim in be-
lgrajskim močno vplivalo na kul-
turni napredek našega naroda.
Najpripravljenost čestitam otvoriti
vsenčilšču in želim mnogo uspe-
ha." — Minister prosvete Davi-
dovič. — Na brzojavko je odgo-
voril poverjenik za uk in bogos-
lužje dr. Verstovšek ter v zah-
valnih besedah izrazil naše trdno u-
panje, da postane ljubljanska u-
niverza vredna posestrina be-
lgrajske in zagrebške univerze.

Proti spolnim boleznim. — Mi-
nister za narodno zdravje je skle-
nil ustanoviti po vsi Srbiji ambu-
lančne postaje v obrambo proti
spolnim boleznim.

Zasadeni roparji v Ljubljani.
— Tekom meseca junija t. l. se je
dogodilo v ljubljanski okolici in
deloma tudi v območju mesta
Ljubljane samem cela vrsta ropar-
skih napadov, ne da bi bilo mogo-
če priti tem zločincem na sled
kljub neudljivim zasledova-
nju policijskih organov. Nobe-
den napadenec ni mogel o napa-
daleh dati, drugih podatkov, ne-
go da so bili to vojaki in vsakdo
je le tožil, da se je silno prestra-
šil. Dne 1. t. m. pa se je vračal
od 23. ur domov po Strelški u-
lici Ivan Zavrtanek, noseč seboj
nahrbtnik z živili. Blizu otroške
bolnice pa so ga ustavili štirje vo-
jaki in ga ogovorili. Vprašali so
ga, je li evliat in kaj da nosi. Za-
vrtanek je bil tudi v civilni oble-
ki, da si je v vojaški službi, kar
jim je tudi povedal in se celo legi-
timiral. Vse to pa mu ni pomagalo.
Napadalec pa mu vzeli nahrbtni-
k in dva napadalec sta ga še
parkrat udarila po glavi, nakar
je jel klicati Zavrtanek na po-
moč, dočim so napadalec zbežali.
Na sredo pa jim je Zavrtanek sle-
dil in je cel dogodek na Ambro-
ževem trgu opisal službojočem
stražniku. Ker je pa ta malo prej
videl iti preko Ambroževega tr-
ga vojaka z nahrbtnikom, ki je
krenil v Sv. Petra vojašnico, sta
stražnik in Zavrtanek vojaku sle-
dila v vojašnico in ga zasledila
tamkaj še na dvorišču. Bil je to
eden napadalec in sleer neki Jo-
sip Novak, poddesetnik Slov.
plan. polka rojen 1895 v Metliki.
Takož zaslišan je označil še osta-
le svoje tri tovariše in sicer Aloj-
zija Bele rojen 1897 v St. Mihaelu
Stopiče pri Novem mestu, Fran-
ceta Snoj rojen 1897 v Tomilju
pri Ljubljani. Alojzija Stampel
rojen 1899 v Prečni pri Novem
mestu. Sumi se, da so izvršili ti
štirje še druge roparske napade
v Ljubljani in okolici. Prizadeti
prejšnji napadenec se bode sedaj
konfrontiral z aretovani in je
pričakovati, da bo preiskava po-
dala še marsikako zanimivo po-
drobnost. Vsekakor pa se bo z ro-
parji kar najstrožje postopalo in
zasluženo plačilo ne bo izostalo.

V znamenju koalije.
Boj med "Narodom" in "Slo-
venec" se veselo nadaljuje.
Trekanje in pikanje na obeh
straneh in v boljbolj narašča-
joči meri. Kadavrov sleer še ni
narven dr. Žerjavi, ki pa pride
najbrže kmalu zopet do sapa. Vse-
kakor ne kaže govoriti več o
strankinem premiru ... Radove-

dni smo, če se bosta ljuta na-
protnika še kdaj spoprijaznila ali
ne. Koncem-konca bi pa tudi ra-
di znali, kaj se pravzaprav za
vsem tem dirindajem skriva. Pre-
ureditev deželne vlade na način,
da dobi ta ali ona stranka več
mest, ali pa, da se napravi krat-
komalo velik križ čez vse demo-
kratična načela, čez vse politične
potrebe ljudstva ter uvede krat-
komalo birokratično uradniško
vlado, ki bo opravljala svoje posle
s pomočjo kakega jugoslovanskega
paragrafa 141 "Narod" je v
svoji oblačni naglici na nekaj po-
dobnega že namignil, pa ni imel
sreče. "Slovenec" ga je radikal-
no zavrnil, iz česar bi bilo sklepa-
ti, da VLS ni za take remedure.
S čim nas bodo torej hladnokrv-
ne Slovence prihodnji dnevi osre-
čili?

Pa če bi kratkomalo povedali,
da se vsa ta borba vodi pravzaprav
po migljavi iz Beograda, če bi
skušali dognati vzročno zvezo med
politično konstelacijo v belgraj-
skem parlamentu in ministru-
tu ter med "domačo" politiko in do-
mačimi praskami? Ali ne bi zares
zadeli naenkrat na najhujši odpor
pri obeh strankah? Tega se boji-
mo — bognie — tega nočemo ...

Pa kaj če bi gospodje, kar po-
vedali, kaj jim leži na srcu? Pri-
hranili bi nam čas pri nepotrebnem
ugibanju.

Kaj je pa s klicanjem ... po-
krajinskega zbora? Kaj se nam
sanja? ... Kje so časi, ko smo mi-
slili na poglavitne, najnujnejše
potrebe naše dežele! — Zda gre
za vse drugo.

Nekaj bi radi čisto natiho-
povedali: Zdi se nam, da bo po
povratku ministrskega predsedni-
ka Protića in drugih iz Pariza ta-
koj vse v redu.

Toliko "demokracije" kakor
sedaj ni še nikoli vladalo pri nas.
Zato nam je vse tako očitno.

**O ujedinjenju jugoslov. socialis-
tičnih strank.**

Izvrševalni odbor naše stranke
je na svoji zadnji seji razpravljaj
obširno o sklepih novosadske kon-
ference, o kateri smo v listu že pi-
sali. Natančno poročilo so. Krista-
na in Petekana, ki sta hja od iz-
vrševalnega odbora delegirana —
ne kot gosta, kakor pomena v
zadnji opombi omenjena — na kon-
ferenco v Novem Sadu, da zastop-
ala tam našo stranko in ki sta se
tudi sicer vedno vneto trudila, da
pride čim prej do najvišjega
sporazuma med obema socialistič-
ma strujama na Balkanu, se je
vzelo soglasno na znanje. Spreje-
lo se je nato sledečo resolucijo:

"Izvrševalni odbor je vzel po-
ročilo sa. Kristana in Petekana o
novosadski konferenci na znanje.
Konstatira, da si naša stranka ob-
varuje glede ujedinjenja z ostali-
mi jugoslovanskimi socialistični-
mi strankami — naj se že imenu-
jemo socialno-edemokratske ali
socialistične (komunistične) —
slejkoprej proste roke, stoji na
stališču, da je stremeti predvsem
za ujedinjenjem vseh političnih
struj jugoslovanskega proletarija-
ta.

Sleer pa je edino le strankini
zbor poklican, da se izreče o uje-
dinjenju naše stranke z drugimi
jugoslovanskimi socialističnimi
strankami."

Dovoljenje za nakup živil.
— Ministrstvo za prehrano in obno-
vo dežel v Beogradu je izdalo na-
stopna dovoljenja za uvoz živil v
Slovenijo: Antonu Kalanu iz Ško-
fje Loke dva vagona pšenice in
dva vagona koruze iz Hrvatske v
Škofjo Loko; Josipu Murnu iz
Kandije dva vagona koruze iz
Slavonije v Kandijo; Ivanokoviču
in Horvatu za Poličane 6 vagonov
za Slov. Bistrico 2 vagona, za
Pragersko 3 vagona, za Konjice
3 vagonov in za Podčetrtek 1 va-
gon moke oziroma žita: Ivo Čan-
tarju v Celju osem vagonov koru-
ze iz Slavonije v Celje; Milanu
Klunu 200 komadov kladne gove-
je živine: Trg. društvu "Balkan"
pet vagonov ječmena za delniško
družbo pivovarne "Union".

Moka za Dalmacijo. Te dni je
dšla v Dubrovnik ladja z 250 va-
goni ameriške moke. Moka se raz-
deli tako, da dobi Dalmacija 150
vagonov. To je poslednja količi-
na moke iz Amerike, s katero je
izčrpan kredit 15 milijonov do-
larjev, ki ga nam je dovolila vla-
da ameriških Zedinjenih držav.

**V nemški Avstriji bodo zopet
žigosali** — že enkrat preje ži-
gosane — bankovce. Pri prvem
žigosanju niso odvezli ničesar od
žigosanju prinešenih bankovcev.
Sedaj pa bodo odvezli — sliče
čehoslovakov — polovico žigosa-
nega denarja.

POTOP.

Zgodovinski
roman
Spisal M. Sienkiewicz. Poslovenil Podravske.

(Kadljevski)

Kmitic sam se je bil rešil kakor po-
čudežu. Ljudje so govorili različno o njem.
Nekateri so trdili, da se je ubil, drugi, da je dospel
v puščavo Zelenko in od ondot v Rogovsko, kjer
bi ga mogli samo najti še Domaševiči. Vendar ni
vedel nobeden zanesljivih podatkov.

Kar je še ostalo Butrimov, so se nastaniti v
Vodoktah ter se tu utaborili. V hiši je bilo vse
polno žensk in otrok. Oni pa, za katere tu ni bilo
prostora, so odšli v Mitrunovo, katero je prepu-
stila gospodična pogorelec. Razum tega je stala
v Vodoktah četa oboroženih ljudi, pripravljena
na vsak slučaj, ker so se nadejali, da Kmitie ne
bo še miroval, marveč da pride enkrat z oboro-
ženo toplo po gospodično. Imovitejšje grajščine iz
okolice, kakor Šelingi, Solohubi in drugi, so po-
slale sem svoje dvorake Kozake in hujduke. Vo-
dokta so izgledala kakor mesto, ki pričakuje ob-
legovanja. Med temi oboroženimi ljudmi, med
plemstvom in žensstvom, pa je hodila Aleksandra
v žalni opravi, bleda in žalostna, poslušajoča jok
in kletev, ki je padala na Kmitie, kar je kakor
meč razdiralo njeno srce. Saj je bila deloma tudi
ona kriva te nesreče. Radi nje je prišel v okolico
ta besni človek, ki je tu razdiral mir, zapustil za
seboj krvav spomin, poteptal pravico, pobil ljudi,
vasi pa kakor bisurman upeljal s ognjem in me-
čem. Kar čuditi se je bilo, da je eden sam človek
mogel povzročiti toliko zla v tako kratkem času
in sicer človek, ki še ni bil popolnoma izprijen.
Gospodična Aleksandra, ki ga je bolje poznala,
je najbolje vedela to. Med Kmitiecem in njegovimi
prestopki je ležala globoka propast. Toda uprav
radi tega ji je povzročila tem večjo boleost misel,
da bi se lahko izpreobrnil ta človek, v katerega
se je zaljubila z vsami občutki svojega mladega
srca, ker je imel v sebi vse one vrline, ki bi ga
mogle napraviti uglednim vitezom, slahnikom,
sosedom; medtem pa si je nakopal s svojim rav-
nanjem mesto občudovanja in ljubezni — zaniče-
vanje, mesto blagoslova — kletev.

Časih se ji je zdelo, da je zakrivila neka ve-
lika in nečista sila prestopke, katere je izvrševal.
Radi tega je čutila v sebi neizmerno žalost nad
grešnikom in neuglasjiva ljubezen je znova jela
v njenem srcu, obodrena s poslednjimi spomini
na njegovo viteško rast, na njegove besede, zago-
tovila in ljubezen.

Med tem pa mu je grozilo po mestu na sto-
tino, tož in gospod starosta Hlebovič je poslal
služabnike z naročilom, naj ujamejo zločince. Ob-
lastjo ga je nameravalo kaznovati po zaslužju.
Toda od obsojence do izvršitve je bilo še daleč,
alasti ob taknem neredu kakor je vladal v vsej
ljubodolci. Vojaka se je bližala z urnim kor-
kom žmudi. Mogočni biržanski Radzivil, kateri
bi mogel jedini še braniti pravico, je imel preveč
opravka z javnimi zadevami; ves je bil zakopan
v velikanske načrte, tihoče se njegove hiše, ka-
tere je hotel dvigniti nad vse druge v deželi, naj
si tudi na stroške splošnega blaga. Ob času ko-
zaške vojske so se namreč trgale vse vezi v mo-
gočni ljudovladi.

Gosto naseljena in bogata dežela, obljubena
s hrabrimi vitezi, je bila odprta grabljivim lupe-
žem; samovoljšeji in svojeglavneši so čimdalje
vikje dvigali svoje glave in se rogali celo posta-
vi; toliko moči so že čutili za seboj.

Narod, katerega obkoljujejo stiske, je našel
le v svojih sabljah najboljšo obrambo; radi tega
tudi prebivalci na Lavdi niso hoteli delj časa
raamesti svojih konj, pripravljeni so bili odbiti z
orožjem vsak Kmitieev napad. Toda minli je me-
sec, a o Kmiticu ni bilo ne duha ne sluha. Ljudje
so že jeli svobodneje dihati. Plemstvo je poklicalo
domov oborožene borilce, katere je bilo poslalo
v Vodokte. Toda čim bolj se je pomirjal bojni
duh, čim več časa je preteklo, tem bolj se je
v revnem plemstvu zabujala želja: zstokiti nenav-
zočega Kmitiea sodišču, da končno ono poravnava
krivico. Kmitiea samega res ni mogla doseči ob-
sodba, toda ostal mu je Ljubič, veliko in lepo po-
sestvo, ki bi zadoščalo v poravnavo storjene ško-

de. Gospodična Aleksandra je lavdanske plemstvo
še podpirala v tej nakani. Dvakrat so se zbrali
pri njej lavdanski starešine na posvetovanje; ona
se temu posvetovanju ni odtegnila, marveč mu ce-
lo predsedovala ter zabujala s svojimi nasveti
splošno občudovanje. Nekateri izmed lavdan-
skih starešin so hoteli zasesti Ljubič z oboroženo
silo ter ga dati Butrimom, toda gospodična je
odločno odsvetovala:

"Pustite Ljubič na miru," jim je dejala, "ker
to bi le škodovalo vaši stvari. Kar potrebujete,
zamorete dobiti iz Mitrunov, ki so bogateje na
vsakovrstnem blagu od Volmontovic. Dajte Kmi-
tici prilžnost, da se vrne mirno domov in ne lo-
tite se ga, dokler ga sodišče ne obsodi. Pomnite,
da lahko tirjate le, dokler je on živ, odškodni-
no za storjeno krivico."

Tako je svetovala razsodna gospodična in
oni so hvalili njeno modrost; niso se zmenili za to,
da utegne koristiti to olajšanje Andreju, ker mu
ohrani vsaj življenje. Mogoče je ona res hotela
to doseči. Toda plemstvo je bilo navajeno od
davnaj pokoriti se vsakemu ukazu, kateri so iz-
rekla Bilevičeva usta. Ljubiča se nihče ni dotak-
nil in Kmitie bi se bil lahko tam nastanil brez
vsake zapreke, ako bi prišel.

Toda njega ni bilo. Mesto njega je pa dospel
čez poldrugi mesec k gospodični neznan poslanec
s pismom. Pismo je bilo od Kmitiea z naslednjo
vsebino:

"Predraga, neprecenljiva moja Alenka!
Vsaki stvari, zlasti pa še človeku, bodisi še

tako nečimnemu, je prirojeno, da se mora mašče-
vati za storjene krivice. Bog mi je priča, da sem
jaz poklestil to ošabno plemstvo, ne radi okruno-
sti, marveč radi tega, ker je pomorilo moje tovari-
še — navzlic božjim in človeškim postavam —
nevpokreva njihovo maldost in plemeniti rod,
tako brezobzirno, da bi kaj takega ne učinili niti
Kozaki, niti Tatarji. Nočem se opravičevati s
tem, da me je pograbil nadčloveška jeza; toda
kdo se čudi temu, ako pomisli, da se je vnela v
meni sled prelite prijateljske krvi? Duše mojih
tovarišev so klicale po maščevanju, oborožile so
moje roke proti zlikovcem, a to uprav ob onem
času, ko sem — Bog mi je priča — sklenil, s
lavdanskim plemstvom živeti v miru in prijaz-
nosti in hotel poboljšati po tvojem sladkem na-
svetu svoje življenje. Ker poslušal pritožbe pro-
ti meni, ne zavrzi tudi moje obrambe ter sodi
pravično. Pomilujem sedaj one ljudi v grajšči-
ni, ker mogoče so bili prizadeti nedolžni, toda vo-
jak, ki maščuje prelito kri svojih tovarišev, ne
more ločiti pravičnih od krivičnih, ne priznava
nikomur. Bog dal, da bi se ničesar ne bilo zgo-
dilo, kar bi mi pri tebi moglo škodovati! Saj jaz
že itak nosim pretežko odgovornost za tuje grehe,
a najteža pokora pa je za-me ta, da sem izgubil
tebe, da spim v obupu in se v obupu tudi vzu-
dim, nezmožen pozabiti najine ljubezni. Naj me,
neureneža, obsodi sodišče, naj zbor potrdi to ob-
sodbo, naj me posade v temnico, naj se zemlja od-
pre pod mojim nogami, vse prestanem, vse pre-
trpim, samo da me le ti, za Boga ne pahneš od se-
be! Vse storim, karkoli hočejo; dam jim Lju-
bič, dam tudi orlansko svoje posestvo. V gorju
imam zakopan denar, naj ga vzemo, samo da le
ti porečeš, da mi ostaneš zvesta, kakor mi je bil
obljubil tvoj pokojni ded. Rešila si mi življenje,
reši še mojo dušo; daj mi prilžnost: nagraditi
jih za storjeno krivico ter poboljšati svoje življe-
nje. Slutim namreč, da me ti ne zapustiš. Ako me
pa ti zapustiš, pa me je zapustil tudi Bog in so-
vražni demon me dovede brčkone k temu, da
bodem izvrševal iz obupa takšna zločine, kakor-
knihi že ni videl doslej svet ..."

Koliko sočutnih občutkov se je vzbudilo v
Alenki duši v obrambo gospoda Kmitiea pri š-
tanju tega pisma, je težavno opisati. Ljubezen
teti, kakor seme gozdne rastline, z vetrom vred
urno in hitro, pa ko se enkrat zakorenini v srcu,
jo je samo s srcem vred še mogoče izruti. Brdko
je razjekala nad Kmitieevim pismom. Njegov
kes je bil odkritostaren; vendar pa ni še mogla
nark vnega pozabiti in odpustiti. Tudi ni mogla
reči človeku, čegar imena se ni izgovarjalo brez
kletev: "Pridi moj tovariš ter me vzemi na glede
na solze, požar, trupla in prelito kri. Jaz sem
tvoja na veke."

Premislila je vse to in mu odpisala:

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V LASTNO KORIST.

Polijanje denarja.
Po John Nemeth State Bank, katera ima svoje s banko v Zagrebu, morate
poslati denar v stare denarstvo. Potrebna in revščina je velika. Zadržajte
cašik. Za denar so vam garancija.

Kremo se redaj zale po cest. Kmitie krema na banke nakaznice v John Nemeth
State Bank. Zadržajte, da se vam vse glade teh nakaznic natančno razloži.
Vidite denarje v banki na knjižico.

Polijite denar na John Nemeth State Bank, ker dolar ima samo tedaj vrednost,
ako vam noli tudi gotovo odstopa. Denar dobite nasej lažje košice.

Ako hočete potovati domov, ne zapustite dala, ampak pijite na spetnji naslov,
da se vam stvar najprej razloži.

JOHN NEMETH STATE BANK.

1597 SECOND AVE.
NEW YORK, N. Y.